

KIEVADIK

Noorsoo töomailt.

Noorsoo karskusorganisatsioonide tegelaste kursus.

Ühenduses kongressiga peetakse Valgas, Poegl. Güm. ruumes ka n. karsk. org. tegel. kursus. Kursuse päevadeks on 29, 30 ja 31 dets. k. a. Kavas ained: 1. Noorsookarskusliikum. alused ja ajalugu, lekt. A. Elango. 2. Tegelik töö noorsoo karskusringides, lekt. A. Peets. 3. Noorsoo isetegevus kodukultuuri alal, lekt. Ü. E. N. Ü. esimees A. Meikop. 4. Asjaajamine ja rakendusraamatud, lekt. H. Rink. 5. Öpiringid ja koosolekute korraldamine, lekt. E. Vender. 6. Kõnekunsti alged, lekt. E. Kubjas. 7. Kehakultuur ja tervisrõõm, lekt. võiml. õpet. A. Kalamees. 8. Pärastkooline töö, lekt. A. Meikop. 10. Öpiring. „Noorsookarskusliikum. ajalugu Eestis“, juhaf. E. Vender. Loenguid on kokku 21 tundi. 31. dets. õhtul oleks kongressilaste ja kursustaste koosviibimine teelauas. Osavõtjate arv pole piiratud. Kursuse päevadel on E. N. K. kavatsend võimaldada oma liigetele tasuta lõunad.

E. N. K. kõnevõistlused.

Ühenduses kursusega tahab E. N. K. korraldada Valgas liigetevahelised esimesed kõnevõistlused. Kõnevõistluste määrustik on juhatusel poolt vastu võetud ja tehakse teatavaks ühenduses kongr. materjalidega. Selgituseks olgu esialgu olulisemad jooned. — Võistlusest võivad osa võtta E. N. K. liikmeks olevate org-ide liikmed kuni 20 a. (vanemad võivad esineda väljaspool võistlust). Kolmele paremale kõnelejale antakse auhinnad. Kõne teemi määrab kindlaks E. N. K. juhatus. Kõne ei tohi kesta üle 20. minuti ja peab ette kantama vabalt (mitte paberilt lugedes). Kõnede hindamise aluseks on viis seisukohta: 1. kõne sisuline külg, 2. kõne ehitus, 3. kõne stiililine külg, 4. kõne ettekandmise viis, 5. kogumulje. Hindajaks on 5 liikmeline komisjon. Igat loeteldud seisukohta hindab iga liige punktidega 1—5-ni. Esimese auhinna saaja peab omama vähemalt 100 punkti.

Esimese võistluse teemiks on valitud „Karskusliikumise ülesanded“. Auhindadeks: I — A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“, II — M. Metsanurk „Jäljetu haud“, III — A. Gailit „Vastu hommikut“.

E. N. K. loodab uuele algatusele elavat osavõttu. Võistlejad registreerigu end hiljemalt nädal enne kongressi (koolitöö lõpuks).

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus uue tegevusaasta algul.

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus, olles Eestis kõrgemate õppeasutuste juures ainukeseks üliõpilasi koondavaks karskusorganisatsiooniks, on lühikese aja suutnud võita omale väärilise seisukoha nii üliõpilaskonnas, kui ka väljaspool üliõpilaskonda — meie karsklaste peres.

Oma tegevusaasta avas Eesti Üliõpil. Karskusühendus 21. sept. koosviibimisega Karskusliidu saalis, kus pikema kõnega esines Dr. R. Tamm. Kõneleja kriipsutas alla E. Ü. K. Ü. seniseid teeneid ja soovis edespidiselle tegevusele veel ikka ja ikka rohkem viljakust.

Ei puudund ka sel avaõhtul seltskondline osa, jättes erakorraliselt rohkearvulise külalishulgale ilusa mulje.

Lugupeetud tegelase soov ei ole ka ainult paljaks sooviks jäänd. — Elevust võib E. Ü. K. Ü. peres märgata seekord rohkem kui kunagi varem nähtud. Mis kõige silmapaistvam E. Ü. K. Ü. käesoleva aasta tegevuskavas, on vastavate karskuskoondeste avamine üksikute üliõpilasorganisatsioonide juure, sest vähe on ikka ainult ideelisest propagandast, tuleb kord kõvemini käed külge panna. Seda on E. Ü. K. Ü. ka ära näinud, ja tahaks loota, et uue algatusega paljudi suudetakse võita.

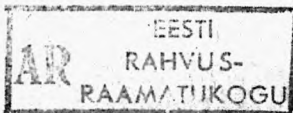
Uusi liikmeid on käesoleval sügisel siiani juure tulnud 29, s. o. üle 30% senistes liikmete üldarvust. Nii tõuseb Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse liikmete arv sel aastal umbes 130 ligi. Ühendusel on oma korter E. Karskusliidu majas, saaliga, lugemistoaga ja ühe kolmanda ruumiga.

Pää tööpõldu otsib E. Ü. K. Ü. omale muidugi üliõpilaskonnas, kuid sugugi ei ole ära unustatud ka laiemaid rahvahulki — on ette nähtud rida avalikke kõnekoosolekuid j. n. e. Kaasa lüüa tahab E. Ü. K. Ü. ka Eesti Noorsoo Karskusliidu alla koondund noorte kaasvõitlejatega olles ise E. N. Karskusliidu liige — noorustuld ei puudu temalgi. — Ühtlasi ootab E. Ü. K. Ü. kõiki karskeid noori, kes keskkoolidest ülikooli rulevad, enese peresse.

Kaanepilt: Albrecht Dürer — Melankoolia.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 2.

V aastakäik.

November 1927/28.

Eeskuju — mitte eeskirja kaudu; elu — mitte jutluse kaudu
teo — mitte targutuse kaudu! Mitte õpetama ei pea me
kuis vaja elada, vaid peame ise elama oma õpetusi.
Ükski nakkus ei ole nii tugev kui see, mida annab elu ise.

Ralph Waldo Trine.

V. ERNITS.

Noorkarsklaste ridu koondama!

ie noorsookarskusliikumine asub rahvusvaheliselt seisukohalt vaadates ühel esimesist kohtadest maailmas niihästi omas suhtelises liigetarvusel, võrreldes rahva üldarvuga, kui ka oma tegevuse intensiivsuse ja mitmekülg- suse suhtes. Seda on tunnistanud mitmed vaatlejad välismailt, seda olen isegi pidand toonitama mitmel rahvusvahelisel

juhusel, nii alles hiljuti Ameerikas Üleilmilise Alkoholismivastase Liidu kongressilgi.

Kuid see teadmine ei pea meie edesipüüdu nõrgendama, vaid seda pigemini veel enam õhutama ja julgustama, et saavutada tööpoolest tähelepanuvääri- vaid seisukohti, eestkätt mitte rahvus- vahelise lugupidamise pärast (seegi pole iseenesest paha!), vaid just meie eneste parema tuleviku pärast.

Mis oleks Eesti noorsookarskusliikumise lähim siht?

Loomulikult noorsoo enese karskenemine, õigemini karskuses tuleviku vastu kindlustumine (sest kaugelt suurem osa noori on ju iseenesest karsked), tegevaiks ja jäävaiks karsklasiks kasvamine. Ja see ideaal peaks maksev olema mitte ainult meie noorsoo valitud osa kohta, kes on praegu koondund Noorsoo Karskusliidu ümber, vaid kogu meie noorsoo kohta.

See ideaal pole vahest reaalselt igakord 100% saavutatav, kuid sellele ideaalile võib läheneda väga suurel määral, nii palju kui selleks tahetakse ja suudetakse vaimlist jõudu kulutada. Seda aga peab tegema, sest ilma selleta ei saavuteta kunagi midagi!

Olen selle küsimuse tehnilist läbi viimist käsitanud mõnes varem „Kevadiku,“ numbris.*) Siinkohal tahan tähelepanu juhtida ühele selle küsimusega ühendusesolevale vajalikule eeltööle, meie noorkarsklaste jõudude üksikasjalisele ülevaatusele, et näha arvuliselt, mis saavutatud ja mille poole vaja püüda.

Muidugi, meil on olemas andmeid üksikute noorsookarskusühingute liigete kohta. Need ei ütle aga iseenesest väga palju. Neid peab võrdlema kogu kooli õpilasarvuga, et näha, missugune protsent õpilasi teatud koolis pooldab karskuspõhimõtet ja aktiivset, organiseeritud karskustööd. Veel parem on, kui seda teha klasside viisi, sest siis on selgesti näha, kui kaugel oleme kusagil klassis omast arvulisest ideaalist, 100%-lisest liigetearvust.

Noorsookarskusühingute liigete üldarvu tuleks võrrelda teatud kooli õpilaste üldarvuga aastate viisi, ühingu tegevuse algusest päele, et näha üldist edenemisjoont.

Selle ülevaate tegelik korraldamine võiks sündida järgmise kava järele, mis saadetakse kõigile Noorsoo Karskusliidu liigetelle täitmiseks, kuna neid andmeid, on tarvis juba enne tulevast noorsookarskuskongressi.

*) V. Kevadik nr. 1., 1926/27, nr. 2. 1926/27, nr. 3. 1926/27.

Ankeet Noorsoo Karskusliitu kuuluvate organisatsioonide liigete arvu kohta.

aasta	..... kooli õpilaste üld- arv	..... ühingu lii- gete arv	% õpil. üldar- vust

Klasside viisi

klass	õpilaste üld- arv	ühingu liik- meid	% õpi- laste üldarv.

Selle kava järele kogutud arvudest võiks valmistada diagrammi, mille võiks ka joonistada suurena seinatabelina, väga õpetlikuks ülevaateks igale noorsookarskusühingule eneselle ja tarbekorral ka üldisel noorsookarskuskongressil. See pakuks kahtlemata palju huvi.

See on iseenesest küll teatud tehniline võte, kuid sel oleks oma suurgi organisatooriline tähtsus. See võimaldaks meile oma jõudude täpse ülevaate ja näitaks ühtlasi neid tegelikke, igapäevaseid ülesandeid, mis meid ootavad ja mille täitmine meie huvi ja jõudu kasvatab ja meie ridu suurendab. Ärgu seepärast keegi seda asjatumaks ega ilmaaegseks pidagu! Suured saavutused seisavad harilikult koos hulga väikseist üksikasjust, ka karskusliikumises. Kandkem seepärast usinasti kokku igasugu ehitusaineid Eesti suure noorsookarskusliikumise templi üleshitamiseks.

A. Kitzbergi mälestuseks.

ade levines kui kulutuli: August Kitzberg on surnud. Ei ole meie elus viimasel ajal midagi nii valusalt mõjund kui meie suurema kirjaniku kaotus. Meil ei kirjuteta enam niisuguseid asju, nagu neid ainult Kitzberg võis kirjutada.

Meil, nooril, oli õnn elada Kitzbergi kaasaeblasina. Paljud meist tundsid teda kas isiklikult või välimuselt, nägid ta tagasihoidlikku, sõbralikku ja sümpaatilist isikut, mis nii harmooniliselt ühte sulas tema loominguga. Nüüd ei ole teda enam, temast jääb järele ainult mälestus.

„Igaüks peab pääle suurinimese surma tooma oma osa tema tulevase kirjelduse jaoks, teadustades lihtsalt ja avalikult tema kohta need andmed, mille tõelikkuse eest ta võib vastutada,“ ütleb Brandes ühes mälestuskirjas. On tõeliselt kahju, et käesoleva kirjutaja ei või kadunud austada temast mõningate iseloomulikkude mälestuste esitamiseks. Ei ole õnne olnud teda lähemalt tunda. Sellepärast vastame küsimusele, kelleks oli kadunu meie keskel, tema paremate tundjate põhjal.

August Kitzberg oli tuntud kui tagasi-

hoidlik, peenetundeline vaatleja, kes kunagi, nii elus kui kirjanduses, toorelt sekka ei löönd, ta naeratas ikka andeksandvalt ja kõikemõistvalt — ütleb Martha Sillaots. Kodukoht, kust ta võrsus (Lõuna-Eestis, Laates ehk Mõisakülas) oli aidand temast teha hellahingelise, natuke sentimentaalse, erk-

sate närvidega unistaja ning kõige kauni imetleja.

Kirjandus- ja kunstiteoseid väljenduvad ikka looja isiklikud omadused, mitte alati otsekoheselt, vaid sageli vahekorra ja tunnuseid peaaegu tundmatuse ni muutes. Mida kirjanik on nooruses läbi elanud, neid kogemusi kasutab ta hiljem oma loomingus üsna suurel määral, ja sageli tõusevad sellest kõige ülevamad ja kõige kunstiküpsemad teosed. Nii eesti kui maailmakirjandusest oleks palju näiteid tuua,

A. Kitzberg †.

kuid meie piirdume ainult A. Kitzbergiga.

Tema lapse- ja noorpõlv oli möödud rahulikes ja leplikes oludes. Isa oli aednik; kui ema varakult suri, kolis noor Kitzberg ühes isaga venna juure, kes oli Penuja-Niitsaadul kooliõpetajaks. Siin viibis ta alatasa teiste koolilaste keskel ning õppis ära nagu mööda minnes lugemise ja kirjutamise. „Küll

oli hää elada, kui kõik inimesed väikest valgepääga poisikest armastasid!“ ütles ta hiljem. „Kirstukapis oli isal potikese sees ka alati siirupit; kui iseäranis hää laps olid, siis anti säält natuke leiva pääle. Ei ole ma magusamat maailmast leidnud kui see isa siirup oli!“

Kirjandusega hakkas Kitzberg tegutsema üsna varakult, peaaegu samas koolimajas, kus ta venna juures elas, kuid tunnustatud kirjanikuks sai ta alles kolme-neljakümne-aastase mehena. Ja siis ka mitte elukutseliseks kirjanikuks, nagu me teda viimati tundime, vaid kirjanikuks, kes peale igapäevse ameti oli kirjutand mõned jutud ja näitemängud ning need leidsid lugejate poolt tunnustavat vastuvõttu. Äga Kitzbergi paremaid ja püsiva kunstiväärtusega töid siis ei tekkind. Need tulid hiljem, kui ta juba viiekümneandasse eluaastasse oli jõudnud.

Kitzbergi esimesiks teoseiks olid küla jutud, mis ilmusid siin-säält ajakirjanduses ja alles hiljem ühtekokutuna välja anti; teiseks rahvalikud näitemängud, mis said rahvale tuttavaks nii eriraamatute kui etenduste kaudu. Neis kujutab ta iseäraliku tähelepanuga vanapoolseid peremehi, hallipäälisi pereisasid, tõsiseid ja kaalukaid perenaisi, tüsedaid taluemandaid ja käskijaid, vadistavaid, kräbedaid vallasante ja saunaeitesid. Tema jutustustoon on ikka häatahtlik ja vesteline.

Hiljem kirjutas Kitzberg ainult näitemänge ja lühemaid vesteid ajalehtedes. Tema esimene kõige parem näidend oli „Tuulte pöörises“, mis käsitas meie 1905 a. sündmusi ning kanti ette esimest korda „Vanemuise“ teatri avamisel Tartus. „Tuulte pöörises“ sai tõepoolest „tuulte pööriseks“ meie algupärase näitekirjanduse arenemises. Peatselt selle järele ilmusid tema teisedki paremad näitemängud, nagu „Püve talus“, „Libahunt“, „Kauka jumal“, „Enne kukke ja koitu“, „Laurits“ ja „Neetud talu.“ Neist kõige paremad ja kõige

kunstiväärtuslisemad on „Libahunt“ ja „Kauka jumal“, niisuguseid asju pole meil keegi teine kirjutand.

Kitzbergi kõige suuremad teened leiduvad just meie draamakirjanduse arendamises. Ta algas vähenõudlikkude külanäidenditega, mida mängiti küünides ja talutaredes, kus paar kokkuõmelmeldud voodilina täitsid eesriide ja näiteseinte aset ning näitlejail polnud muud teha kui „iseennast näidata.“ Äga meie uute ja moodsate teatrite „Vanemuise“ ja „Estoonia“ uuestisünniga koos kasvas ka Kitzbergi näidendite väärtus, huvitavus ja mitmekülgus.

Tema draamade iseloomulikuks jooneks on see, et nad eesti olusid ja eesti rahvuslisi tüüpe käsitavad. Olgu see orjusaja raske ja vaevuline elu („Libahunt“, „Enne kukke ja koitu“) või poliitiliste sündmuste käändekoht („Tuulte pöörises“), või jälle tänapäeva elunautimisiha („Neetud talu“) — kõik see leidis Kitzbergi näiteloomingus äramärkimise ja jäädvustamise.

Kitzberg ei olnud palju rännand ega mitmekülgse haridusega, suure osa oma elust veetis ta Eesti- ja Lätimaal ametnikuna: vallakirjutajana, notarina, puhvetipidajana, kassahoidjana, ärimehena ja arhivarina — kuid siiski oskas ta teistest aru saada, noorile kaasa tunda ja oma tagasihoidlikku, lõbuspilkelist seisukohta võtta. Ta suhtumine meie riigikogu ja avaliku elu tegevusse „Tiibuse Jaagu ja Mari“ vestetega jagas talle suure kuulsuse Tiibuse Jaaguna.

Kitzbergi loomingus tuleb esile niisuguseid eestipäraseid jooni nagu neid ei leidu ühegi teise kaasaaegse kirjaniku loomingus, see laseb pidada Kitzbergi meil rahvuslisemaks kirjanikuks, kellel on eeldusi kauemaks elamajäämiseks oma loomingu kaudu.

Eesti noorkarsklastil on iseäranis põhjust teda mälestada austusega, kuna ta oli elupäevad karskusmeelne, käsitas karskusküsimust mitmes oma teoses ning võttis osa tegelikust karskustööst.

Demosthenes.

Ule kahetuhanda aasta eest kõlas Ateena ja kogu Kreeka rahvaste suus, Makedoonia Philippi ja ta poja Aleksandri ning Persia šahhi hoovkundes sõna, mis otsekoheses etümoloogilises tõlkes tähendab „rahva jõud“:

Δημοσθένης. Millise tähisena kõlab see nimi ka tänapäeva närvitsevas ja ruttavas ning enesekasvatusest lagedas elus, milline helge päev näib ta isik olevat oleviku hallide päevade roodus! Ja mis on üks tänapäeva enesekasvatamatu kergemeelne inimene selle antiikaja oraatori ja riigimehe kõrval? — Üks majalogsusk marmorlossi kõrval.

Oleme tänapäev liig kaugel sellest, et põhjalikult hinnata antiikaja suurima oraatori ja riigimehe elu ning teeneid kauges minevikus, ent siiski võime elavana reprodutseerida Demosthenest ta kõnetekstide, elulooliste katkendite ning siin-sääl historiograafias leiduvate märkmete ning hilisema suulise pärimuse abil.

Demosthenes sündis 383 a. e. Kr. Ateenas demos¹⁾ Päänias. Ta isal oli sõjariistade vabrik, mis eesjoones valmistas mõõke. Ta ema Kleobula

1) demos — kogukundlik üksus.

oli Ateena kodaniku Hiloni tütar. Ta isa oli hää kuulsusega kodanik. Omas esimeses kohtukõnes tähendas Demosthenes: „Teie ei tunne veel mind, mis inimene ma olen, kuid peab lootma, et ma ei ole halvem omast isast.“ Ent siiski paljastas Demosthenese poliitiline vastane Äschines ta ema isa

Demosthenes.

riigiäraandlikust, heites varju ausa ja lugupeetud kodaniku — nagu seda oli Demosthenese isa — abikaasale.

Demosthenese emapoolne vanaisa Hilon oli tõesti riigiäraandmise pärast kohtu eest ära põgenend Bosporusse, kus kohalikelt türannidelt saand aiamaad, abiellund ühe rikka sküütlannaga, kes sünnitand kaks tütart, keda suure varandusega saadeti Ateenasse ja kellest ühega siis abieluski kuulsaima oraatori ja riigimehe isa. 376 a. suri Demosthenese isa, jättes vaeslapsiks 7 aastase poja ja 5 aastase tütre. Enne surma tegi ta testamendi, mille alusel jõuka mehe terve varandus pidi jääma lastele, kuid kuni laste täisealiseks saamiseni määras 3 hooldajat. Hooldajad tarvitasid aga oma võimu kurjasti, raiskasid ja prassisid varanduse läbi, nii et Demosthenese täisealiseks saades ainult vähe veel järele oli jäänd. Plutarchos, kes on kirjutanud peaaegu ainukese vanema säilind Demosthenese

eluloo, teab kõnelda, et hooldajad ol-
nud isegi nii häbematad, et olla De-
mosthenest, kes oli nõrga tervisega
poiss, sundinud ränka tööd tegema ja
ei olla kodukooliõpetaja palka korrali-
kult ära maksnud. Ta hädise tervise
ja nõrga kehaehituse pärast olla teised
poisid teda kibedasti pilkand.

Et Demosthenesel juba lapsest saa-
dik huvi oli oraatori ja riigimehe elu-
kutse vastu, seda aitab selgitada järg-
mine asjaolu, millest Plutarchos kirjutab.
Andekas oraator Kallistrates pidi koh-
tuprotsessis esinema. Demosthenes,
kuuldes et ta õpetajad kavatsevad koh-
tusse kuulama minna, palus ka teda
kaasa võtta. Sel ajal ei lubatud lapsi
kohtusse. Poiss paigutati niisugusesse
kohta, kus ta võis küll kõnet kuulda,
kuid kuhu teda ei nähtud. Kallistratose
kõne äratas poisis huvi kõnekunsti
vastu. Ta nägi, kuis kõne jõud võib
võita ja rahvast rahustada ning vai-
mustada. Demosthenes jättis teised
õppeained pisut kõrvale ja omistas
esimesejärgu tähtsuse kõnekunstile.
Sellest silmapilgust alates sündis De-
mosthenesest oraator: ta elukutse sel-
gus.

Sel ajal pidas Isokrates oraatorite
kooli. Teatakse kõnelda, et juhatust
kõnekunstis ei ole Demosthenes saand
Isokrateselt, vaid Isäoselt, eelmise õpi-
laselt. Üldse sai Demosthenes, nagu
ta hiljem ise on tähendand, võrdlemisi
rahuldava hariduse nagu teised selleaja
Ateena vastavad kodanikudki.

366 a., saades 18 aastaseks, astus
Demosthenes sõjaväkke, kus oli 2 aas-
tat. 364 a. andis kaebuse kohtusse
ühe hooldaja vastu, mis 363 a. arutusel
oli. Nimetatud protsessi võitis küll
Demosthenes, kuid varandusest ei olnud
enam palju midagi järele jäänd.

Demosthenese esimene esinemine
äpardus täiesti. Rahvas naeris ta ime-
likku kõneväljendust. Ta perioodid
olid segased ja põhjendused nõrgad
ning ebaselged. Ka teisel korral ei
olnud asi palju parem. Kurbade mõte-
tega pöördus Demosthenes rahva nõu-
pidamiselt koju ühes sõbra, näitleja
Satiriga. Satir trööstis sõpra ja pa-
lus teda deklameerida mõned stroofid

Eurypidesest ehk Sophoklesest, mi-
da Demosthenes ka tegi. Selle järele
deklameeris Satir ise ka samu
stroofe, kuid kõla ja väljendus olid
palju teistsugused ja
esitus võrratult mõjusam. Nüüd taipas
Demosthenes, kus kohal on koer maet-
tud. Ta hakkas end kõnekunstis har-
jutama, tarvitades omapärast enese-
kasvatust. Harjutused, mis tegi De-
mosthenes oma kõneosavuse arenda-
miseks, on mõnele põhjust annud ole-
tada, et ta oli rohkem hoolas töötaja
ja püüdja kui talent. Demosthenese
nõrk hää ja likvidate r ja l vale
hääldamine, lühike hingamine ja õlgade
kehvitamine olid suured takistused, mis
mõjusid kaasa ta esinemiste ebaõnnes-
tumiseks. Hääle nõrkust ja lühikest
hingamist arstis Demosthenes sellega,
et hääldas kõvasti hinge kinni hoides
mitu stroofi ja selle juures ei seisnud
paigal, vaid kõndis kiiresti ehk ronis
märke. Ta jõudis niikaugale, et ühe
perioodi kõneledes võis kaks korda
kõrgendada ja kaks korda madaldada
häält. Likvidate hääldamise puudused
kõrvaldas ta sellega, et hoidis väikseid
ränikive suus ja hääldas neid tähti
märke ülesse minnes. Ateena sadama
juures näidatud Plutarchose ajal kohta,
kus Demosthenes on deklameerind
merelainete kohina saatel. Merekohi-
nat kujutles ta rahva kõnesuminaks.
Et leida vastavaid liigutusi ja näoilmet,
seks ehitas ta eneselle suure peegli,
mille ees harjutas ja mille kohta ripu-
tas mõõga sarnaselle kõrguselle, et see
otsekohe pidi löikama, kui ta õlgu
kehitas kõnelemise ajal. Tavaliselt
harjutas ta keldris, kus võis kõvasti
kõnelda kedagi segamata. Sageli jäi
ta harjutusruumi 2—3 kuuks. Ta ajas
enesel pool pääd paljaks, et tal kiusa-
tust ei tuleks rahva hulka minna ja ta
niimoodi saaks end kauemaks ajaks
pühendada oraatori kutsele etteval-
mistamiseks. Pääle selle püüdis ta
igat tähelepanuväärilist kõnet, mis
kuulis, jäljendada tooni ja välja-
rääkimise poolest. Muidugi luges ta
ka kuulsate kõnemeeste töid. Pää-
vast ei jätkund ta suurele tööhuvile,
nii et ta osa öödki pidi kasutama jär-

jekindlaks harjutamiseks. Ateenas räägitud, et ta voodi olnud kõva ning kitsas, nii et polnud himugi selles kaua magada. Ta tõusis igal hommikul vara nagu päevatõelised, kes läksid põllule. Ta vihamehed ütlesid ta kõned lõhnavat lambi rasva järele, sest kõneldi, et 50 aasta jooksul ta polevat kunagi kustutand tuld öösi.

Nagu tähendatud, siirdus Demosthenes aegsasti kõnekunsti alale. Ta oli kaua aega logograaf, kes valmistas kaebajaile ja kaebealuseile kohtukõnesid, sest sellal esinesid enamaltjaolt asjaosalised kohtus ise süüdistusja kaitsekõnedega. Hiljem paljastab Demosthenese kui logograafi tegevust ta verivaenlane Æschines, tähendades et Demosthenes olla mitu korda kaebajalle kui ka kaebealusele kõned valmistand, mis näitab isiku kaksiklusele. Silmapilgust, mil Demosthenes pühendus riigitegevusele, ei teind ta logograafiaga enam tegemist. Alates 354 a. võttis Demosthenes elavalt osa riigi juhtimisest. Olid rasked ajad. Peloponnesose sõda ja sellele järgnend 30 türanni valitsusaeg kõigutas Ateena riigi poliitilist ja majanduslikku hääolu. Kõik tuli nagu uuesti alata. Teiselt poolt ähvardas hädaoht Makedooniast, sest sääl oli 359 a. troonile astund kuningas Philipp, kes noorelt pantvangina Kreekas viibind, kreeklaste arenend sõjakunsti ja nende riigielu nõrku ja tugevaid külgi tundma õppind.

Demosthenes valiti mitmele vastutusrikkale kohale, ühtlasi oli ta rahvuslaste partei juht, kes rahvast üles kutsus viimase võimaluseni vastupanema võõrale võimule. Vaimustavate kõnedega esines ta rahva ees ja ta kõned hõõgusid isamaarmastust ja julgust.

Pärast Heronea lahingut langes Philipp mõrtsuka käe läbi ja troonile astus noor Aleksander, keda ajaloos Suureks kutsutakse. Ta vallutas Kreeka, tungis Persiasse ja tahtis India kullamaidki võita.

Sel ajal kui Aleksander Suur viibis Aasias, oli Ateenas vaikne ja rahulik. Demosthenese isiklik elu aga võttis

kurva pöörde. Ta isamaalikke püüdeid ei osatud hinnata, ta vihamehed süüdistasid teda rängasti — ei ole teada, palju alust neil süüdistusil oli — nii et ta kodumaalt pidi lahkuma. Ta surigi 322 a. e. Kr. Kalauria saarel Poseidoni templis tagaäetuna ja mahajäetuna.

„Kaks suurt antiikaja Kreeka meest sündisid ja surid ühel ja samal aastal: suur õpetlane ja filosoof Aristoteles, suur oraator ja riigitegelane Demosthenes,“ nii algab oma raamatut Demosthenese üle Žebelev. Kuid Aristoteles elas rahulikku elu, Demosthenes selle vastu tormilist. Aristotelesel oli vaenlasi vähem, Demosthenesel palju. Plutarchos leiab, et Demosthenes ja Cicero sarnanevad teineteisele. Demosthenese kõnesid tuntakse umbes 65. Neist on 60 säilind, millest 20 arvatakse olevat mitteoriginaalsed.

Historigraafias nähakse Demosthenes Kreeka ideaalide kaitsjat, ja tema väärtus kui suurim antiikaja oraator ja riigimees ei ole ka tänapäev kustund. Meyeri leksikonis kirjutatakse temast: „Demosthenese kõned on ta puhtaim, truim karakteripeegel. Hõõguv isamaarmastus, suurus ja puhameelsus, sügav kurbus kaasaja hukumise üle, kavala makedoonlase plaane läbinägev pilk, sügav inimesetundmine ja suur riigitarkus paistavad igast ta kõnest välja. Demosthenes tahtis veenduda, mitte alistuda. Ikka oli asi iseenesest, veendumuse tõsidus, mis teda tribüünile viis, kus ta laialdase aine läbitöötamise, mõttearengu teravuse ja ehtsuse, aistingu sügavuse ja meelsuse kindluse läbi võimukalt mõjus.“ Ta keele kohta on öeldud, et see on suursugune ja siiski lihtne, rikas ja siiski mitte ülekoormatud, tõsine ja siiski armas, surutud ja siiski voolav.

Ateenlased püstitasid suurimale antiikaja oraatorile ja riigimehele mälestussamba Trözene ligidalle, kus ta suri. Sellest mälestussambast on kaks kooptat tehtud, millest üks asub Londonis, teine Vatikanis. Mälestussamba alusel seisab kiri. „Kui Demosthenese jõud oleks võrdund ta mõistuselle, siis ei

oleks iialgi makedoonlase sõjariist kreeklassi vallutand.“

Nii seisab Demosthenes uhkelt Trözene ligidal, pool rinda paljas, mantlis, riidevöö üle pahema öla visatud,

pergamendi rull käes ja ootab neid, kes tahavad tema meelekindlust, karakterikindlust, edesipüüdmist, enesekasvatamist eeskujuks võtta.

*A*ra ahasta, kui sa komistad ja kukud, ning ära unusta, et üksnes roomav ussike ei või kukkuda.

Ralph Waldo Trine.

E. KUBJAS.

Natukene kõnekunstist.

õudeid, millele hää kõne, esitelm, referaat, või loeng peab vastama, on palju. Käesolevas lühikeses kirjutises saab kõige üldisemalt puudutada ainult

kõne (allpool tarvitame ainult seda üldnimetust) valmistamist ja esitamist. Üksikasjalikumalt saab lugeja tutvuneda kõnekunstiga kirjutise lõpus näidatud allikate järele. Käesolev kirjutis on tekkind saadest, et eeloleva noorsoo karskuskongressi ja kursuste aegu korraldab Noorsoo Karskusliit kõneviisilused. Võib olla on selle puhul natukene kasu mõnest praktilisest näpunäiteist kõne valmistamisel ja esitamisel. Hoopis algajail ei tarvitseks võib olla siiski võistleva minna, sest iga-auguste väikeste kogemuste puudus on ikkagi tunduvas takistuseks.

Kõnekunst nagu paljud teisedki oskused on suurel määral ka harjutamise küsimus, kuid enne harjutamisele asumist peab teadma kuidas seda alata. Seepärast on kõnekunsti võimalik teoreetiliselt väga hästi teada, kuid see ei tarvitse tähendada, et asja tegelik külg sama kaugele oleks jõudnud. Harjutamine võtab palju aega. Tegelikult elu inimesed ei saagi palju

aega panna harjutusiks, kuid neile on teoreetilisest teadmistest siiski palju kasu.

Kui kellelgi tekib kavatsus teistele midagi kõne kaudu teatavaks teha, esitada, siis kergib temas loomulikult kõige enne küsimus — kuidas kõne esitamiseks valmis seada, ette valmistada. Me eeldame juba inimesest, kes soovib avalikult esineda, et tal on mingisugune ettevalmistus, mis tema esinemise õigustab. Kuskohal just see väimlise valmisoleku ja mittevalmisoleku piir on, seda on raske määrata, kuid kõneleja peab ennast ise alati läbi oskama katsuda.

Ettevalmistuse esimene aste on see, et püütakse üldiselt tutvuneda küsimusega, millest tahetakse kõnelda. Kõnet või esitelti valmistama hakates (eriti maksab see viimase kohta) tuleb enesele asja ulatus selgelt ära määrata, mis piirides ettekanne peab liikuma. Siis tuleb hakata kõneks koguma ehitusmaterjali. Seda peab aga muretsema alati rohkem kui esitamiseks vaja ja esitamisel peab alati osa tagavaras seisma. Siis sünnib esinemine palju vabamalt ja iseteadvamalt. Eriti peavad seda silmas pidama asjaarmastajad,

kellel oma harrastetaval alal ei ole kes teab kui laiu teadmisi. Materjali annavad omad tähelepanekud ja mõtlemine, ja kirjandus. Kui käsitatava ala kirjandust ise hästi ei tunta ega ole teda ka käepärast, et ise teda lähemalt tundma õppida, siis tuleks pöörduda nõuküsimisega mõne asjatundjama isiku poole. Kui ainega üldtutvus olemas, siis tarvitseb raamatuid ainult vastavad tarvilikud kohad läbi vaadata. Omad mõtted kui ka kirjanduse andmed tuleb paberileheketele üles kirjutada ja pärast kõne kava järele tervikuliselt ühendusse seada.

Korraldamata kõnematerjal on nagu segipaisatud kraamihunik, kust raske tarvilikku asja leida. Korraldetud kava järele seatud materjal alles saab oma mõtte ja on nagu pildigallerii, kus kõik ilusasti silma paistab. Seepärast tuleb kõnematerjali korraldamisele tublisti tähelepanu pöörduda. See on seda kergem, mida konkreetselt on küsimus ja mida piiratum tem oma ulatuse poolest. Algajad pidagu seda silmas ega ärgu hakaku kohe paabelitorne ehutama. Kavaliselt jagatakse kõne kolme pääossa (millel võib olla muidugi rohkesti igasuguseid alajaotusi): algus (sissejuhatav osa) keskosa (sisuline osa) ja lõpp. Algus ja lõpp peavad olema lühikesed. Algusega tahetakse koondada kuulajate tähelepanu kõnele, tehtakse teatavaks millest kõneldakse, lõpp annab kokkuvõtte või järelduse kõneldust ja katkeb mingi ümmarguse mõjuva lausega.

Aine arenegu loogilises järjekorras olgu järgmine osa seotud eelmisega. Kui kõne ei ole terveni üles kirjutatud, mida algajaile väga soovitavaks peetakse, siis on kõne kaval kõne esitamisele suur tähtsus. Kõnelemise ajal kava silmitsedes tuleb meile meele asjade järjekord. Teame, millal esitada teatud andmed, mis meil erilehel märgitud jne. Kava iga punkt on soovitav üles kirjutada lausena, mis sisaldab eneses kogu selle punkti alla kuuluva osa päämõtte, kokkuvõtte. Kui asjast on lühike kokkuvõte olemas, siis on meil kerge, kui me küsimust tunneme, asja vabalt

laiemalt seletada. Esitame näiteks katkendiliselt osa esitelmi kavast, mis käsitleks kohalikku keeluõigust.

1. Uus alkoholiseadus andis meile uue tähtsa karskusvõitluse abinõu — kohal. keeluõiguse kohal. rahvahääletuse alusel.

Erinemisel võib selle punkti all seletada kuidas oli seisukord meil seni kohal. keeluõigusega ja mispärast keeluõigus rahvahääletuse alusel tarvilik on, kuigi omavalitsuste volikogudel keeluõigus niikuinii enne oli ja praegugi on.

2. Kohalik keeluõigus on teostatud väga mitmes riigis ja annud häid tagajärgi. Ameerika ja Taani kogemused (siin kohal olgu vastavad materjalid andmetega kirjandusest käepärast, soovitatavalt erilehtedel; andmete seletus).

3. Kohaliku keeluseaduse tähtsus keelupiirkunna karskendamiseks on piiratud, seepärast ei saa taita üleriiklise keeluseaduse aset, kuid ta mõju on seda suurem, mida suurem on keelu ala ja mida suuremad võimalused annab seadus keelu teostamiseks (lähem seletus).

4. Meie kohal. keeluõigus on puudulik, sest ta ei käi alkohools. jookide ladude kohta, kust aga samuti igaüks saab jooke osta (lähem selgitus).

5. Rahvahääletuse alusel antud kohaliku keeluõiguse päättähtsus on seltskonna aktiveerimine karskusküsimuses.

— — — — —
9. (Lõpp) Nagu eelseletetust näha, on kohalik keeluõigus, hoolimata omist puudusist, mida peame katsuma kõrvaldada, tähtis karskusvõitluse abinõu, mille abil meie seltskond enese karskendamiseks tähtsal määral võib kaasa mõjuda. Häa võimalus kohus-
tagu kõiki tööle.

Lõpulause on soovitav alati lõpulikul kujul üles kirjutada ja võimalikult pähegi õppida, sest kõnelejail on sagedasti see pahe, et nad ei oska kõnet lõpetada ja seega kõne mulje ära rikuvad.

Tähtis on, et kõne ainekord oleks kõneleja peaaegu nägemusliku pildina. See saavutatakse siis, kui kõneleja on asja elavalt läbi mõelnud ja kui aine on teda kas või teataval määralgi kaasa kiskund. Nii viisi ettevalmistatud kõnet on palju kergem esitada (kui seda tehakse vabalt, mitte paberilt lugedes).

Kõne esitamine võib sündida vabalt, paberilt lugedes või peast (pähe õpitud kõne). Algajale soovitatakse kõne täielikult üles kirjutada, et saavutada rohkem vilumust kõne valmistamises ja kontrollida oma teadmisi. Kui algaja ainult kõne kava on valmistand, siis on hädaoht ligi, et ta selle väga puudulikult on läbi töötand, eriti kui aine nõuab palju andmeid ja täpsust. Ka esinemine on algajal kindlam kui ta paberilt loeb. Kõnet pähe õppida ei peeta soovita-vaks, sest see seob liiga kõnelejat. Rohkem vilund kõnelejal on soovitav kõnelda kava järele — ettekanne tuleb palju elavam — ja kuulajatega tekib kindlam kontakt. Meeleolukõned tulevad esitada ikka vabalt, muidu ei pääse nad mõjule.

Kõne mõjulepääsuks on määrav tähendus esinemisel. Siia kuulub kõik see, kuidas kõneleja publiku ette ilmub, kuidas oma keha ja selle liikmeid kõnelemise aegu hoiab või liigutab, kuidas tarvitab oma häält jne. Halvastigi ettevalmistatud kõne võib teatud mõjule pääseda kui esinemine häa. Esinejal tuleb hoida ennast lihtsalt ja vabalt. Lauast või puldist kätega kinnihoidmine (selleks on pea igal kõnelejal palju kalduvust) on kahjulik hääleorganitele ja juhib hääle põrandalle. Pääle selle teeb ta ettekande tuime-maks ja kohmakamaks, on inetu. Pare-m on seepärast kui harjutada ennast alguses esinema nii, et pulti ega lauda ees ei ole, kuigi algaja loomusunnili-

selt püüab end „barrikaadida“ „julge-oleku“ mõttes.

Ilmuda publiku ette tuleb rahulikult (valitsedes oma sisemist ärevust, kui seda on). Kohale jõudnud tuleb sekundit 3—4 vaikida, et publikule aega anda rahunemiseks, ja siis alata. Alguses tuleb kõnelda aeglaselt ja mitte liiga valjusti, siis aga kord korralt üle minna oma loomukohaselle tempole. Häälde tagu selgesti ja kõneldagu nii valjult, et ilma vaevata ka tagumised kuulleksid. On sagedasti päris häda näha kui muidu väga tähtsad ja suured mehed kõnelevad nii jõuetult ja segaselt, et millestki aru ei saa. Kõnelemine kaotab niisugusel korral oma mõtte, on igav ajaviitmine.

Ärgu kõneldagu ühetooniliselt, mis une peäle ajab, vaid õpitaugu sõnu ja lauseid õieti rõhutama. Laused olgu lühikesed ja lihtsad, mõte selge. Võõrsõnu ei tohi tarvitada, kui neid ilmingimata tarvis ei ole, sest üks arusaamatu koht võib mõnele kuulajalle teha arusaamatuks terve kõne. Näiteid ja võrdlusi tarvitetaugu rohkesti, sest mida pildirikkam keel, seda enam köidab ta kuulajat.

Kõneleja peab alati publikut jälgima, mitte lakke või aknast välja vahtima. Muidu ei teki seda nii tähtsat kuulajate ja kõnelejate vahelist ühendust, sidet, mida kõneleja alati ära tunneb. On publik kõneleja vastu, siis võib olla kõnelejal tunne nagu seisaks ta müüri ees, millest raske üle ronida. Publiku sümpaatiaga aga teeb kõnelemise kergeks. Kõneleja peab jälgima, kuidas tema ja publiku vahekorid areneb, et siis ka kõnelemist sellele kohandada. Kirjutatud või päheõpitud kõne esitaja on võrratult halvemas seisukorras: ta on nagu needitud oma valmistetud kõne külge ja kontakti loomine publikuga on raskem.

Kõneleja katsugu eneselt ära hoida mitmesuguste halbade harjumuste tekkimine, nagu tarbetud liigutused, näpitsamine mõne asja kallal, üleliigsed vahesõnad jne.

Ruum ei luba kaugemale minna, kuid kahe asja eest tuleb veel kõnelejat hoituda, nimelt tühjasõnalise veni-

tamise ja vesise lõpu eest. Kõne igas osas olgu sisu. Mõni venitab asja, mida väga hästi saab ära öelda 10 minutiga — 2 tunniks. Venitamine ja korrutamine võib saada harjumuseks, kuid ta tõendab ka ühtlasi seda, et kõneleja pole suutnud või viitsind koguda enda kõnele sisu. Kui ainet rohkesti tagavaras, siis pole tarvis korrutamist. Kõned ei tohi ka üldse pikad olla — tunni ümber, see on paras mõõt. On rohkem öelda, tehtaagu vaheaeg. Kuulajate vastupidavusega tuleb ju ka arvestada. Kui kõneleja huvitav, siis võib ka pikemalle venida, muidu mitte.

Kõne lõpust oleneb kõne mulje. Oli kõne halb, lõpp aga häa, võib jääda kõnest siiski päris häa mälestus. Muidugi ei suuda häa lõpp ainuüksi kõnet päästa, kuid hävitada võib ta selle kindlasti kui ta halb on. Lõpp olgu tingimata enne valmis mõeldud, lühikene, järsk ja mõjuv. Selle juures peab olema alati tunne, et midagi ei olnud enam juure lisada, vaid kõik mis oli öelda, on kuulajalle tüseda tervikuna kätte antud. Pole kõne lõpp ette valmistatud, siis hakkab kõneleja seda sagedasti venitama ja vesistama lõpmatuseni.

Hääks kooliks kõnelejalle on teiste

kõnelejade esinemiste jälgimine ja arvustamine. Sellest võib palju õppida.

Allikaid kõnekunsti õppimiseks. Eesti keeles kõnekunsti õpperaamatut ei ole. Teoksil on see nende ridade kirjutajal. Mõningaid katkeid kõnekunstist on ilmund „Külvajajas“, „Tulev Eestis“ ja „Kevadikus.“ „Ühistegeliste Uudiste“ jooneall ilmus hiljuti soome keelest tõlgitud Laurila „Puhetaidon opas.“ Kuna väliskirjandusest meil keeliliselt ja muidu on kättesaadavam saksa oma, siis muretsegu kel võimalik Geissler, „Rhetorik“ I ja II, seerias „Aus Natur und Geisteswelt“. Hind mõlemal jaol kokku 440 marka. See on parimaid õpperaamatuid sel alal. Odavamad ja väiksemad, kuid ka väga hääd on:

Damaschke, „Volkstümliche Redekunst“. Verl. G. Fischer. Hind 120 mk.

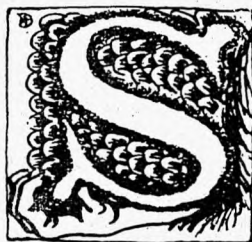
Fr. Naumann, „Die Kunst der Rede“. Verl. Georg Reimer, Berlin. Hind umb. 50 mk.

Reinh. Gerling, „Die Praxis der Redekunst“. Orania-Verlag, Oranienburg. Hind 220 mk.

Dr. B. Schidlof, „Die Kunst der Rede“. Verl. Neufeld und Henius, Berlin. Hind?

NIKOLAI DOBROLJUBOV.*)

Taktitundelised inimesed.

ageli imestame koerakese surma pärast nutva või mõne kunstniku teosest vaimustuva tütarlapse õrna kaunidust.

Kuid ega selles ei seisa hinge tõeline õrnus ja peenetundelisus. Mitte viljatuis kur-

vastusis ega vaimustusis ei tule teda otsida, vaid hinge tõelises erksuses teiste kannatusile ja rõõmudelle.

Enne kui mõistus suudab määrata antud juhul tarviliku suhtumisviisi, püüab taktitundeline inimene juba südame esimese sisenduse järele korraldada oma toimetused nii, et need tooksid võimalikult palju hääd ning rõõmu teistele, või vähemalt — ei tekitaks pahandusi kellelegi.

Taktitundelise loomuse olemus seisab selles, et ta tuhatkorda kergemini kannab miskisugust ebamugavust, isegi õnnetust ise, kui et laseb seda teistel

*) 1836—1861. Vene suurimaid arvustajaid. Esseed Gontšarovi, Turgenjevi, Ostrovski ja Dostojevski loomingust. Lõi aja-järgu vene kirjanduses. Suri jületõetamisest.

kanda. Kui ta kaotab teie asja, müüb ta oma viimase, jääb ise pennita, kuid kuidas ka oleks, püüab tasuda teise kaotuse.

Laenas ta teile raha ja näeb, et te puudust kannatate, ajab ta kuidagi läbi, kuid ei nõua võlga.

Võttis ta ise võlgu, ei rahune ta varemini, kui teiega vahekorra õien-dand.

Ta päämõte, päähool on selles, et mitte tülitada kedagi, mitte koormaks olla kellelegi.

Ja tõesti, võibolla, ei valmista see inime-ne teile erilist meelehädä (ja seda tõesti mitte, kui te ise seda välja pole

kutsund), kuid tasuks ei tekita ta ka mingit pahandust.

Ta valvab alaliselt ning erksalt, kas pole segand ta teid, kas teil igav pole temaga, on teil tema juuresolek või kohtlemine piinlik jne.

Oma loomulikus seisukorras, s. o. ühenduses karakteri energilikkusega ja õieti arenend eneseväärtuse tundmi-sega, on seesugune faktitunne inimese kõrgemaid väärtusi.

Temas ühendub siis ausus ja õiglus ja aktiivne kaastunne ligimese saatu-selle.

Tõlkind A Kallits.

Soome ja Rootsi noorsoo karskus-kongressid.

Soome ja Rootsi õppiva noorsoo karskus-liidud peavad oma kongresse harilikult su-vel. Nii oli see ka möödunulgi. Soome pidas oma kongressi (nn. Aasta- ja suvi-koosoleku) 11—13 juunini Vaasas. Kongressi avamine sündis raekojas, mis puhul kõne-les muuseas E. Noorsoo Karskusliidu auliige prof. pr. H. Kettunen. Avamisele järgnes tutvunemine linnaga. Samal päeval päälle lõu-nat algasid S. O. Noorsoo Karskusliidu spordivõistlused, õhtul oli segaeeskava-ga saadikute tutvunemisõhtu. Teine päev algas jumalateenistusega kirikus. Kell 10 avas liidu juhataja lektor J. Fr. Blomqvist kongressi üldkoosoleku. Valiti liidu keskoim-kund, millele järgnes sekretäri hra H. Löf-greni kõne. Õhtupoolikul peeti ilulugemis-võistlus, osavõtjaid 10, ja hiljem oli kongressi lõpetamine. Osavõtjaid 269, neist 84 mees- ja 185 naisliiget.

Rootsi Öppiva Noorsoo Karskusliidu kongress peeti 22—26 juunini 1927 a. Ulrice-hamni linna lähedal Brunnsnäsi mõisas. Osavõtjaid 300, nende seas aga palju üli-õpilasi ja endiseid liidu liikmeid. Kongressi

avas juhataja Dr. phil. J. Laurin. Järgnes rektor J. Furuskogi kõne täiskarskuse nõu-dest. Edustajate koosolek peeti järgmisel päeval. Jaanipäeval oli korraldetud jaani-tuli. 25. juun. oli jällegi tõsisem tööpäev. Esitati rida kõnesid, millele järgnesid ela-vad läbirääkimised, rootslased kõnelevad ju üldse meeleldi ja hästi. Üldine mulje kongressist oli osavõtjaile häa. Paljudel liidu liigetel on Rootsis oma lipud, mis kongressile olid kaasa toodud. Liidul endal on ka kaks lippu, üks neist kuninga kin-gitud. Paljud naissaadikud esinesid rahva-riietes, lõbustuste seas olid esimesel kohal rahvatantsud ja laul.

Üleilmiline Noorsoo Liit loomisel.

Sõja järelaegses rahvastevahelises elus on kauemat aega valitsemas kahesugune olukord: ühelpool seisavad Rahvasteliit, Rahvusvaheline Tööstööbüroo, rahvusvahelised lepingud, auväärt Genf ja Locarno; teisel-pool aga näeme valgete karmi kätt musta-nahaliste maharõhumisel, imperjalistlikkude jõudude sõda vabameelse Hiina vastu, kaheksatunnilise tööpäeva ja relvade vä-hendamise katsete äpardumist. Ja üksik

rahvas — see on tänapäeval väsi-
 lgapäevase elu eest võitlemine sõõb ta
 vaimlise energia. Rahvad tahavad r-
 hu, aga rahvastel pole mingit võimu.
 Võim, see ei tähenda mitte vägivalda, see
 tähendab: olla tüürimees ajaloo tüürirattal.
 Tüürimees olla — seks on vaja aga vaimlist
 jõudu, tuld. Seda sisemist tuld, õiglust,
 vabadust, vendlust, peab rahvastes uuesti
 kõrgele tõstma, seda pole vaja lööksõna-
 deks kongressidel vaid sisemiseks südame-
 vereks. Seda tuld õhutada, toita, saab tee
 kaudu, mis viib inimese juures in-
 mense juurde. Ja eeskätt sidugu end
 noorsugu, sidugu end enda rahva keskel
 ja siis teiste maade sõpradega, et inim-
 kunnale paremat tulevikku luua. Paljude
 maade noorte poolt omaks võetud mõte, et
 viimne lahinguväljal langend mees mõtte
 vastast tappa endaga hauda kaasa on võt-
 nud, peab saama kõikide omaks.

Rahutahtelise mõtlemisviisi võidulevi-
 mine ilma jõudude koondamiseta, ilma orga-
 nisatsioonita on aga võimatu. Nii on val-
 mind üleilmilise Noorsoo Liidu loomise
 plaan. Sellekohaseid eelkoosolekuid on
 peetud juba Ameerikas, Inglismaal, Hollan-
 dis, ja viimaseks läinud suvel Saksamaal
 Freusburgis. Liit ise tuleb loomisele 1928 a.
 suvel Hollandis. Ülesehitatud kõikide maade
 noorsoo keskkorraldustele, kes rahu-
 aadete eest võitlevad, tahab ta saada mõ-
 juandvaks poliitilises ilmas, seda aga just
 oma praktilise töö kaudu. Rahvaste
 saatust helgemaks muuta — see on tema
 ülesanne.

Freusburgi koosolek, mis kestis 31 juulist
 7 augustini, oli töökonverentsi laadiline.
 Neljas ringis oli kõneluste all neli küsimust:
 1. poliitika, sotsiaal- ja majanduselu, 2. ilma-
 vaade ja religioon, 3. kasvatuse, 4. elureform.
 Neis ringides väljatöötatud põhimõtted oleks
 uue liidu töös teednäitavateks joonteks.

Põhimõtted ja laialdase ülevaate nimete-
 tud koosolekust, noorsooliikumisest Ameer-
 rikas, Indias, Hiinas, Saksas, Inglismaal,
 Hollandis, Šveitsis, Austrias, Daanis, Bel-
 gias, Poolas, Nõukogude Venes ja Skandi-
 naavia riikides leiavad lugejad saksa noor-
 põlve ajakirjas „Junge Menschen“ is № 8.
 k. a. (Nr. hind 1. Saksa mark, aadress tel-
 limiseks: Bergedorf, Postfach 49.)

Noor-Saksa näitus.

Saksa noorsooorganisatsioonide riigiko-
 mittee, keskkorraldus suurematele noorsoo-
 ühingutele noorsooliikumise kui ka noor-
 soohooduse alalt — kuhu praegu 90 noor-
 sooorganisatsiooni üle 5¹/₂ miljoni liikmega
 kuulub — korraldas 12 aug. kuni 25 sept.
 k. a. Berlinis Bellevue lossis suure näituse
 nime all „Noor-Saksa näitus“, esitades laial-
 dased andmed saksa noorsoo praegusest
 seisukorrast sotsiaalselt, terviseliselt, kul-
 tuuriliselt, rahvusliselt jne.

Sarnase üldise ülevaate andmine noorsoo
 olukorrast ja tööst on omapärane algatus,
 esimene kogu maailmas. Kogutud andmed
 on väga põhjalikud ja väärtuslikud. Näituse
 keskpunktiks oli materjal, mis puudutas
 vabaaja kasutamist noorsoo endi ühingutes
 ja noorsoohoodusorganisatsioonides. Edesi
 noorsoo üldhariduse ja kutseküsimused,
 matkamise tähtsus, noorsoo kodud, keha-
 kultuur, kõik leidis vastava käsituse. Väi-
 kene tähendus pole ka mitte asjaolul, et
 näituse korraldamisest võtsid osa kõik
 noorsooühingud, igasihilised ja -ilmavaate-
 lised.

III alkoholivaba noorsookasvatuse kongress

peetakse käesoleval kuul Berlinis. Esimene
 sellenimeline kongress peeti 1915 a. samas
 kohas, teine 1922 a. ka jällegi Berlinis.
 Mõlemil korral oli osavõtt elav, mida on
 loota ka käesoleva puhul. Kongressi kor-
 raldajaks on Alkoholivaba Noorsookasva-
 tuse Komisjon.

25 aastane Charles Lindbergh

lendas, nagu lugejad teavad, 33 tunniga üle
 ookeani Ameerikast Euroopasse, milleks
 rutemad laevad veel ligi nädal aega tarvi-
 tavad. Rahvad siinpool ja säälpool ooke-
 ani on üksteisele jälle palju lähemale tul-
 nud. Piirid purunevad, mis täna unistus,
 oli homme 25 aastase nooremehe käes tõsi-
 asi. Lindbergh on karsklane ja jäi ka
 Euroopas „kuivaks“, põlgas Pariisis paku-
 tud šampagneri ja palus limonadi! V a h -
 v a k a siin: bravo, Lindbergh!

*T*ahame armastada põlde ja lilli, tähti ja laia merd ja peh-
 met, sooja maad ning tahame meeledli ja kaua viibida
 nende juures üksinda. Aga veel soojema kiindumusega
 tahame armastada võitlevaid ja väsi inimesi ning kõiki elavaid
 olevusi.

Ralph Waldo Trine.

IV Noorsoo Karskuskongress.

Eelmises „Kevadiku“ numbris oli mõne sõnaga puudutatud kongressi kokkukutsu- mise kavatsusi. Nüüdseks on asjaolud lõpulikult selgund. Haridusministeeriumi lahkkel loal peetakse kongressi 27 ja 28 det- s. k. a. Valgas, linna Poegl. Güm. ruumes.

1. Kongressi päevakord on järg- mine: 27. det., kell 11 hom.: 1. Avamine. 2. Juhatuse ja sekretariaadi valimine. 3. Mandaatkom. valimine. 4. Ettekanded „Kars- kustööst algkoolides 1925, 26, 27 a.“ Õpet. Karsk. kasvat. Liidu esindaja poolt (palu- tud) ja „Noorsookarskusliikumine 1925, 26, 27 a.“ sekret. H. Rink. Kell 4 p. 1. 5. Ettek. „Ülesanded ja abinõud noorsookars- kustöö süvendamisel“ hrad V. Ernits ja õpil. A. Põld (Tartu). Kell 7 p. 1. Noorsoo karskuskontsert-miiting. 28. det. kell 9 hom.: 6. Ettek. „Noorte ja vanade vahekord karskusliikumises“ hrad dir. T. Grünberg ja juhat. A. Peets. 7. Ettek. „Noorsoo üld- ilmavaatelse kujunemise suhe karskusveen- dumusele“ hrad kutsenõunik Hans Roos ja A. Elango. 8. Ettek. „Tubaka ja tantsukü- simus noorsookarskustöö seisukohalt“ hra A. Küng ja Valga õpilask. esindaja (palutud). 9. E. N. K. põhikirja muutmise. 10. Kohta- del algatetud küsimused. 10. Läbirääkimis- ed. Kell 5 p. 1. E. N. K. IV asemike- kogu koosolek.

2. Kongressi korraldajad. Kon- gressi kokkukutsujaks ja pääkorraldajaks on E. Noorsoo Karskusliit. Kohapäälsed eeltööd on lahkesti enda päälle võtnud Val- ga l. Tütarl. ja Poegl. Güm. karskuringid. Kongressi eest vastutajateks on hrad dir. T. Grünberg ja E. Karskusl. esimees V.

Ernits. Kongr. avamisel ja miitingul esineb V. Poegl. G. puhkpillide koor.

3. Kongressist osavõtjad. Kon- gressist ja asemikekogust palub E. N. K. osa võtma enda kõiki liikmeid. Ühingud võivad saata ametlikke edustajaid kongres- sile iga 20 liikme, asemikekogusse iga 100 liikme või selle osa päält 1. Ametlikud edust. olgu varustatud sellekohaste volikir- jadega. Pääle ametlikkude edustajate näeks E. N. K. meeleldi kongressilastena igast ühingust, kõikidest linnadest, suurel hulgal teisiigi liikmeid. Hinnaalanduste tõttu raud- teesõidul on see seda kergemini teostatav. Teiseks, noored tahavad enda keskel näha kõiki vanemaid tegelasi, kel seks võimalusi.

4. Korter ja ülespidamine. Kongressilastele on ette nähtud ühiskorter: meesliigetelle V. Poegl. Güm. ruumes, naisliigetelle V. Tütarl. Güm. ruumes. Ma- gamisriided palutakse kaasa võtta. Jaamas on rongidel korraldajad vastas. Ülespida- mine — selle pääle mõeldagu kodust välja- tultes. Küll võib saada lõunat umbes 40 margalise tasu eest ja korteris teed (kur- susest osavõtjatele eri soodustust, millest all- pool).

5. Sõit kohale ja tagasi. Kongressile sõitjatele loodetakse saada Va- bar. Valitsuselt 50 % hinnaalandust raud- teedel. Sarnasel korral tuleb igal sõitjal osta kodujaamast täehinnaline pilet Valka, kust tagasisõiduks saab maksuta pileti. Kui soodustust sarnasel kujul ei saa, palu- tagu koolijuhatajailt koolitöö vaheajaks antavaid harilikke hinnaaland. planke.

Kutse, päevakord, selgitus saadetakse lä- hemal ajal ühinguile eraldi kätte.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: kutsenõunik Hans Roos. Tegev toimetus: Eeva Pedriks, E. Kubjas, H. Rink, L. Urm.

Toimetuse address: Tartu, pst. 86, telefon 404.

Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — teisipäeval 2— $\frac{1}{2}$ 3 } Jakobi t. 8.
toim. sekretäril — teisip. ja neljap. 1— $\frac{1}{2}$ 3 }